Норуот күүһэ — көмөөл күүһэ !

ЭНГСИЭЛИ

Нам улууһун хаһыата 1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр тэрилтэлэнитэ

2002 с.
Бэс ыйын
4
күнэ
оптуорунньук
№ 67 (9062)

АҕЫЙАХ ТЫЛ МИННЬИГЭС

Хатырыкка «Хатат» диэн аҕалар түмсүүлэрэ тэриллибитэ 3 сыла. Бу кэм устатыгар аҕалар бэйэлэрэ кыахтара тиийэринэн араас үлэлэри ыытан кэллилэр. Ол курдук оҕолору булка, походка, мунхаҕа иҥдьэ сырыттылар. Оскуола улахан уолаттарын кытта холбоһон күрэхтэһиилэри, санаа атастаһыытын, төгүрүк остуоллары ыыттылар. Оттон быйыл сүрүн соруктарынан Аҕа баҕанын тутуу буолар. Баҕаран маһын кэрдээһингэ, хатырыктааһынга 60 аҕа кыттыыны ылла. Чааһынай тракторлаах Бугаев Ф.Н., Кайгародов И.Е., Дьяконов Н.Ф., Винокуров И.И., массыыналаах Пинигин А.М., Шадрин П.П. улахан күүс-көмө буоллулар. Билигин «Хатат» түмсүү аҕалара окко киириэххэ дылы баҕаннарын көҥдөйүн бүтэрэр соруктаахтар. Киирбит маһы бэлэмнээһингэ нэһилиэк кырдьаҕастара улахан көмөнү оҥордулар.

Эрчим БАҺЫЛ

Ким хайдах саныырынан

ТАЛБЫППЫТЫНАН УЛАРЫТАР САТАММАТ

Биэрэпиһи көрсө, өртөн ыла тута сылдьыбыт санаабын таспар таһаарыахпын баҕардым. Бэчээттэн да көрдөххө, радионан да иһиттэххэ киһи бэйэтин омугун талан ылара көҥүлэ эбит. Итиннэ мин сөбүлэспэппин. Ол киһи ылынар омугар дьүһүнэ (сирэйэ) маарыҥнаабат буоллаҕына тоҕо уларытыахтааҕый? Дьэ холобура, саха сирэйдээх (монголоид, европеоидка маарыҥнаабат) нууччабын диирэ сөп үһү дуо? Үйэ аҥардааҕыта, армияҕа сырыттахпына саха уолаттара быраатты Мерзлюктар диэн баллара. Хотугу оройуонтан сылдьаллара. Олор нууччаларбыт диэн суруттараллара.. Чэ, баҕар нууччалыы иҥнибэккэ кэпсэттиннэр даҕаны, аны бу дьоно нууччалар ортолоругар киирдэхтэринэ атыҥырыы көрүөхтэрэ дии, «эн нуучча буолбатаххын» диэхтэрэ турар. Өссө чугаһатан холобур ыллахха, биһигини кытта тэҥнэ хаамса сылдьар дьон эбэҥкилэрбит дэһэллэр. Кырдьык, кинилэр сирэйдэрэ омос көрдөххө хаптаҕай буолан эбэҥкигэ да, сахаҕа да барсаллар. Ол гынан баран бу дьон эбэҥкилии билбэттэр. Сахалыы-нууччалыы эрэ саҥарар кыахтаахтар. Итинэн, ааттанар (ылынар) омугар сирэйинэн сөп түбэһэр эрэ буолбакка, төрөөбүт тылын билиэхтээх. Оччоҕо эрэ киһи итэҕэйэр, бу кырдьык нууччча, эбээн диэн. Итинтэн көстөрүнэн, кыра норуот (представители малой народности) аатыран ордук льготанан туһанаары уларыталлар эбит диэн санааҕа кэлэҥин.

Оччотугар биһиги бэйэбит да мөлүйүөн аҥарын кыайбат сахалар сорохпут нууччаларбыт, сорохтор тоҥустарбыт (эбэҥкилэрбит, эбээннэрбит о.д.а.) дэнэн аҕыйаан хаалыыһыкпыт эҥ. Онто да суох, бэчээттэн көрдөххө, аастыт биэрэпискэ долганнар ахсааннара элбээн тахсыбыт.

Онон сокуон оҥороччуларбытыгар бэйэм санаабын тиэрдиэхпин баҕарабын. Кирилиэс быһыытынан Намтан Дьокуускайга, Дьокуускайтан Москваҕа киһи куолаһа тиийиэхтээх. Ким талбытынан омугар талаһалана сылдьыбат дьаһалы (сокуону) оҥоруохтарын наада. Итинник чугастык Ил Түмэн иһиттэр ханнык диэн баҕалаахпын.

Н. КОКОРЕВ,
Хамаҕатта

Оҕо күнүгэр

СОҺУЧЧУ БЭЛЭХ

Бэс ыйын 1 күнүнээҕи оҕо бырааһынньыгынан Нам с. оҕо садтарыгар үөрүүлээх түгэн буолла. Ол курдук «АЛРОСА» компанияттан биир дойдулаахпыт Нь.С. Тимофеев Нам с. оскуолаҕа киириэн иннинээҕи 10 тэрилтэҕэ оҕо күнүнэн сибээстээн Москва куораттан күндү бэлэхтэри аҕалан туттарда. Бу боччум бэлэхтэр ортолоругар бааллар: хас биирдии оҕо саадын ахсын «Сибирь» тангас суйар массыыналар, өтүүктэр, оҕо тэрилтэтигэр саамай наадалаах эмээллээх көстүрүүлэлэр набордара уонна энгин эгэлгэ оонньуурдар.

10 оҕо саадын салайааччылара, профкомнарын председателлэрэ бука бары «Солнышко» детсадка мустан дьоһун бэлэхтэри туттулар, 4 оҕолоох улахан дьиэ кэргэн аҕатыгар меценат Ньургун Тимофеевка оҕолорго анаммыт сыаналаах бэлэхтэрин иһин махталларын тиэртилэр, дьолу-соргуну, үлэтигэр ситиһиилэри, дойдутун дьонун умнубакка бу курдук билсиһэ тураҕар баҕардылар.

Киэн туттар биир дойдулаахпытын кытта көрсүһүү Нам с. дьаһалтатын тэрээһининэн буолла. Ньургун Семенович Нам селотун дьаһалтатын кытта инникитин үлэлэһэр баҕалааҕын биллэрдэ, селону тупсаран оҥоруу боппуруостарыгар үлэ салҕанан барыаҕын эттэ.

В. РЫКУНОВА

ОҔО — ИННИКИ КЭСКИЛБИТ

Үйэ аҥарыттан ордук кэм устатыгар, бэс ыйын 1 күнэ, аан дойдуга бүттүүнүгэр «Оҕо көмүскэлин күнүн» ыһыытынан бэлиэтэнэр. Бу күнү дьахталлар, ийэлэр — Дьахталлар аан дойдутааҕы демократическай федерациялара көҕүлээн, баһылаан-көһүлээн ыытара үтүө үгэскэ кубулуйда.

Саха Республикатын нэһилиэнньэтин 30%-на оҕолор. Кинилэр бырааптарын ХНТ генеральнай ассамблеята 1989 сыллаахха ылыммыт конвенсията көмүскүүр. Саха Республикатыгар 1994 сылтан ыла «Оҕо бырааптарын туһунан» Сокуон арангаччылыыр. Ити сокуоннарынан салайтаран СР оҕо социальнай көмүскэлэ күүһүрэр. Оҕо тэрилтэлэрин материальнай базаларын бөҕөргөтүү программата ылылынна. Оҕолор сайыҥҥы сынньалаҥнарын үбүлээһин сыыйа улаатар.

Бэс ыйын 1 күнүгэр улуус киинигэр чаҕылхай государственнай уонна политическай деятель М.К. Аммосов бырааһынньыктыы киэргэммит болуоссатыгар оҕолор уонна төрөппүттэр муһуннулар. Болуоссат хоту эҥэригэр Нам с. оҕо садтарын иитиллээччилэрэ уонна оҕо тэрилтэлэрин үлэһиттэрэ колонналарынан турдулар. Оҕо садтара бэйэлэрин колонналарын плакаттарынан, өҥнөөх былаахтарынан, шардарынан киэргэппиттэр. Кырачаннар араас эгэлгэ көстүүмнэринэн киэргэммиттэр. Колонналар болуоссакка киирэн эргиччи турдулар.

Бырааһынньык кыттыылаахтарын, дьиэ кэргэн отделын специалиһа М.М. Винокурова эҕэрдэлээтэ. Кини дьоллоох оҕо саас бигэ туруктаах дьиэ кэргэҥнэ ааһарын бэлиэтээтэ. Оҥу республикаҕа үһүс сылын ыытыллар «Бигэ туруктаах дьиэ кэргэн — дьоллоох оҕо саас» көрүү-конкурс туоһулуурун эттэ. Ыам ыйын 31 күнүгэр улууска дьиэ кэргэн конкурса ыытыллыбытын, онно I Хомустаахтан Соловьевтар, Сысолятиннар, Марковтар, Хатыҥ Арыыттан Охлопковтар, Бөтүҥтэн Марковтар, Хатырыктан Захаровтар кыттыбыттарын, конкурс кыайыылаахтарынан Мария уонна Василий Захаровтар тахсыбыттарын иһитиннэрдэ. Кини туттарда. Кинилэр ортолоругар М.В. Захарова (7 №-дээх оҕо саада), Н.П. Сивцева (санаторнай дьаһыла), А.Г. Афанасьева («Чэчир» оҕо саада) о.д.а. бааллар.

Бырааһынньыгы үөрүүлээхтик аһыы кэнниттэн кырачаннар концердара көрдөрүлүннэ. Онно 5 №-дээх оҕо саадын «Оотой Боотур» уолаттар ансамбллара, 8 №-дээх оҕо саадын иитиллээччитэ Үйгулаана Терехова «Кубалар» диэн ырыалара, 6 №-дээх оҕо саадын үҥкүүтүн бөлөҕүн толоруутугар «Сахам сирин кэрэтэ» үҥкүү о.д.а. толоруулар көрөөччүлэр биһирэбиллэрин ылылар.

Ити күн «Баар буоллун өрүү күн» асфалька уруһуй конкурса ыытылынна. Онно Аргунов Максим (1 №-дээх прогимназия), Петухова Зоя (НПК оскуола-саада), Протопопов Егор (санаторнай дьаһыла) бастаатылар. Коллективтарынан 5 №-дээх «Кэскил», «Семицветик» (НПК оскуола-саада), 4 №-дээх «Чэчир» оҕо садтара кыайыылаахтарынан таҥыстылар.

«Оҕо мичиктэрэ» оҕолор көрдөөх хаартыскаларын конкурс-быыстапкатыгар бастакы миэстэни 1 №-дээх «Солнышко» оҕо саадын иитиллэччитэ Алина Соловьева түспүт «Оҕолор бары кытаанахтык утуйуохтаахтар» хаартыската ылла. Бириистээх миэстэлэргэ Алексеева Маша (сан. дьаһ.) «Үчүгэй да күн үммүт», Гуляева Люба «Мин кырасаабыссам» оҕо эрдэҕинээҕи хаартыскалара тигистилэр.

Ити күн күнүс 14 чаастан «Сардаҥа» кинотеатрга «Түбэчээн» оҕо цирковой студия концера көрөөччүлэр биһирэбиллэрин ылла. Бу студияны Владимир Третьяков бэлэмнээбит.

Бэс ыйын 2 күнүгэр «Сардаҥа» кинотеатрга «Долби» системанан оҕо киинэлэрин дьиэ кэргэнинэн көрүү ыытылынна.

Бэс ыйын 3 күнүгэр эбиэттэн киэнэ М.К. Аммосов болуоссатыгар «Волшебная мастерская» айан оҥоруу конкурса, оҕо таҥаһын моделын көрүү, оҕолор маассабай оонньуулара, көрдөөх конкурстар ыытылыннылар. Бу күннэргэ оҕолорго «Сладкоежка» кафе үлэлээтэ. Оҕо оонньуурун атыылааһыҥа атыы-эргиэн тэрилиннэ. Ити күн аан дойдутааҕы оҕо көмүскэлин күнүн бырааһынньыга үөрүүлээхтик сабылынна. Бырааһынньыкка үгүс оҕо кытынна. Кинилэр элбэҕи билэн-көрөн, дуоһуйа сыныьанан дьиэлэригэр тарҕастылар.

В. СЫРОМЯТНИКОВ